

समानो मन्त्रः समितिः समानी

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 4th Semester Examination, 2023

SEC1-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT-I

1. Answer any **one** of the following questions: 12×1 = 12
- (a) How many वृत्तिस are admitted in पातञ्जल योग ? Name them. Write a detailed note on any one of them.
- (b) Write a detailed note on ईश्वर according to योगदर्शन ।
2. Explain any **two** of the following Sūtras: 6×2 = 12
- (a) तदा द्रष्टुः स्वरूपेऽवस्थानम् ।
- (b) अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः ।
- (c) वितर्कविचारानन्दास्मितारूपानुगमात् सम्प्रज्ञातः ।
- (d) तत्प्रतिषेधार्थमेकतत्त्वाभ्यासः ।
3. Write short note any **two** of the following questions: 3×2 = 6
- परवैराग्यम् ; असम्प्रज्ञातसमाधिः; प्रणवः ।

UNIT-II

4. Answer any **one** of the following questions: 12×1 = 12
- (a) Write an essay on the philosophical idea as discussed in ईशोपनिषद् ।
- (b) Discuss the role of कर्म to realise आत्मा in ईशोपनिषद् ।
5. Explain any **one** of the following: 6×1 = 6
- (a) यस्मिन् सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोकः एकत्वमनुपश्यतः ॥
- (b) अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायां रता ॥

6. Translate into Bengali or English any *two* of the following verses:

3×2 = 6

- (a) यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्येवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥
- (b) विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयं सह ।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥
- (c) हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥

7. Answer any *two* of the following questions:

3×2 = 6

- (a) In which veda does the ईशोपनिषद् belongs to? What is its other name?
- (b) What is the meaning of the term अविद्या in ईशोपनिषद् ?
- (c) What is the meaning of the term मातरिश्वा in ईशोपनिषद् ?

—x—

‘समानो मन्त्रः समितिः सगानी’

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 4th Semester Examination, 2023

DSC1/2-P4-SANSKRIT (404)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

1. Answer any **one** of the following questions: 12×1 = 12
 - (a) Write a detailed note on व्यसन according to मनुसंहिता chapter VII.
 - (b) Write a detailed note on दुर्ग according to मनुसंहिता chapter VII.

2. Explain in Sanskrit any **one** of the following: 6×1 = 6
 - (a) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति ॥
 - (b) दण्डः शास्ति प्रजाः सर्वा दण्ड एवाभिरक्षति ।
दण्डः सुमेषु जागर्ति दण्डं धर्मं विदुर्बुधाः ॥

3. Translate into English or Bengali any **two** of the following verses: 3×2 = 6
 - (a) स राजा पुरुषो दण्डः स नेता शासिता च सः ।
चतुर्णामाश्रमाणाञ्च धर्मस्य प्रतिभूः स्मृतः ॥
 - (b) एवंवृत्तस्य नृपतेः शिलोञ्छेनापि जीवनः ।
विस्तीर्यते यशो लोके तैलविन्दुरिवाम्भसि ॥
 - (c) मौलान् शास्त्रविदः शूराल्लब्धलक्ष्यान् कुलोद्गतान् ।
सचिवान् सप्त चाष्टौ वा प्रकुर्वीत परीक्षितान् ॥

4. Answer any **three** of the following questions: 2×3 = 6
 - (a) What do you mean by the term उपायचतुष्टय according to मनुसंहिता ?
 - (b) What type of दूतः are admirable according to मनु ?
 - (c) How many ministers are there in a cabinet according to मनु ?
 - (d) Who was called ब्राह्मणब्रुव according to मनुसंहिता ?
 - (e) Who was called ग्रामिक according to मनु ? What was his duty?

5. Answer any **one** of the following questions: 12×1 = 12
- (a) Write a detailed note on the 3rd वर of नचिकेता to यम ।
- (b) What अग्निविद्या was earned by नचिकेता from यम ? Write a detailed note about it.
6. Explain any **one** of the following: 6×1 = 6
- (a) न वित्तेन तर्पणीयो मनुष्यो, लप्स्यामहे वित्तमद्राक्ष्म चेत्त्वा ।
जीविष्यामो यावदीशिष्यसि त्वं, वरस्तु मे वरणीयः स एव ॥
- (b) श्रेयश्च प्रेयश्च मनुष्यमेतस्तौ सम्परीत्य विविनक्ति धीरः ।
श्रेयो हि धीरोऽभि प्रेयसो वृणीते प्रेयो मन्दो योगक्षेमाद् वृणीते ॥
7. Translate into English or Bengali any **two** of the following: 3×2 = 6
- (a) नैषा तर्केण मतिरापनेया प्रोक्तान्येनैव सुज्ञानाय प्रेष्ठ ।
यां त्वमापः सत्यधृतिर्वतासि त्वादृङ् नो भूयान्नचिकेतः प्रेष्ठा ॥
- (b) प्र ते ब्रवीमि तदु मे निबोध स्वर्ग्यमग्निं नचिकेतः प्रजानन् ।
अनन्तलोकासिमथो प्रतिष्ठां विद्धि त्वमेतं निहितं गुहायाम् ॥
- (c) स होवाच पितरं, तत कस्मै मां दास्यसीति ।
द्वितीयं तृतीयं, तं होवाच मृत्यवे त्वा ददामीति ॥
8. Answer any **three** of the following questions: 2×3 = 6
- (a) Who was नचिकेता ?
- (b) What is the meaning of 'लोकादिमग्निम्' ?
- (c) What is the meaning of 'अल्पमेधसः' ?
- (d) How many वर's were prayed by नचिकेता ? To whom?
- (e) Who was 'आरुणि' ?

—x—